

Mensje van Keulen

Schoppenvrouw

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

1

Het leek een van die vele avonden te worden die ik me de volgende dag al niet meer zou herinneren. Tot Oscar thuiskwam, zijn gezicht koel van de vochtige buitenlucht.

Hij was naar een afscheidsborrel van een collega geweest en hij zei dat de wijn er smerig was en dat hij zich had verveeld zonder mij. Hij zette teletekst aan, iets wat hij bij binnenkomst vaker doet. Ik warmde de minestrone op die ik voor hem had bewaard. Hij sloeg zijn servet open en legde het hoog op zijn schoot, een gewoonte die hij nergens nalaat, zelfs niet als er alleen een dun papieren servetje voorhanden is. Voor zijn doen at hij snel, maar wel beschaafd, zoals hij alles beschaafd doet.

Toen hij opstond om in de woonkamer zijn krant te lezen, prees hij de minestrone en gaf me een vluchtige kus, maar ik zal deze soep niet meer bereiden.

Op de televisie lette ik niet echt. Zoals gewoonlijk stond hij aan om de grote, stille keuken wat leven te geven. Ik snoepte nog wat van de parmezaan, ruimde de tafel af, schoof de stoelen aan. Achter mijn rug hoorde ik een presentator zeggen: 'Een zwart pak en een witte trui of bloes. Opvallend was dat de revers en zakken van het jasje wit zijn afgebiesd.'

Ik dacht aan een jasje met dezelfde details, dat ik zeker een jaar of twee niet had gedragen.

'Verder viel de zwarte schoudertas op, een model dat leek op een aktetas, met aan de voorzijde een blauwe klep.'

Ik draaide me naar het scherm, dat alles om zich heen liet verdwijnen. Een schets van een meisje met blond, volgens de presentator opgestoken haar, waardoor de lengte van het haar niet duidelijk was. Een jonge vrouw van ongeveer een meter zeventig, zei hij, die accentloos Nederlands sprak. Er bestaan honderden van die blonde meisjes met een smal gezicht die keurig spreken, maar ik wist dat het Emmy was.

Het ging om een zaak waaraan eerder aandacht

was besteed. Omdat het slachtoffer afgelopen zondag was overleden, werd opnieuw een beroep gedaan op de kijkers. Ik was een van die kijkers, ik was dé kijker, die uit een immens oog bestond. En terwijl dat oog de beelden opzoog, sprong uit een duistere nis in mijn geheugen Adami tevoorschijn. Dokter Adami, de heler, de ziener, de man die leefde van wat hij en zijn klanten zijn gave noemden. Zijn hand met de ringen aan pink en wijsvinger komt omhoog van de speelkaarten die voor hem liggen, en hij wijst naar me en zegt: ‘Neem nooit kinderen, het zou je slecht bekomen...’

Die woorden sleepte ik, hoe onzinnig ook, al die jaren met me mee en zag ik nu recht voor me bewaarheid. Mijn hart klopte heftig en mijn maag werd hard, maar ik wist me te beheersen door een paar keer heen en weer te lopen voor ik naar de woonkamer ging.

Ook hier stond de televisie aan, het geluid zacht. Schokkerige zwart-witbeelden van een supermarkt of een benzinepompstation. Ik bleef in de deuropening staan, zodat Oscar, op de chaise longue van zijn moeder, mijn gezicht niet goed zou zien.

Hij keek op van zijn krant: ‘...Paula?’

‘Ik ga zo naar boven om nog wat te mailen.’ Ik hoorde hoe opzettelijk kalm mijn stem klonk. ‘Misschien wil je iets toe? Er zijn rijpe peren.’

Hij is geen fruiteter, ik wist wat hij zou zeggen en dat zei hij ook: ‘Morgen maar.’

Ondanks de misselijkheid ben ik hierna met een glas wijn naar mijn kamer gegaan. Hoewel er ook aan de achterzijde van het huis geen directe inkijk is, sloot ik de gordijnen. Voor het geval Oscar eerder naar bed zou gaan en me welterusten kwam wensen of Emmy thuis zou komen en onverhoeds binnenvallen, hield ik het mailprogramma open.

De site verwees naar een uitzending in september. Er stond een filmpje op waarin een reconstructie van de overval werd getoond. Een blond meisje, minder bevallig dan Emmy, in een zwart jasje zonder het witte accent, met een zwarte tas waaruit ze een blocnote en een pen haalt. Ze zit tegenover een oud echtpaar en vraagt: ‘Aan welke instantie heeft u voor het laatst geschonken?’ Ze noteert, stelt een vraag die niet te horen is en staat op. Ze zoekt rond in een slaapkamer met twee bedden, een linnenkast, een ladekast. Ze haalt iets uit een la en stopt het in de rechterzak van het jasje. Onjuist: de zakken van mijn jasje heb ik niet losgetornd. De oude man komt de slaapkamer binnen en maakt een vragend gebaar, terwijl hij wat zegt. Het meisje

geeft hem een duw, hij valt, ze kijkt niet naar hem om, loopt de vrouw zowat omver, grist binnen de tas en de blocnote weg en gaat ervandoor. Het woord 'reconstructie' verdwijnt. Er wordt een foto getoond van een zilveren bedelarmband om kijkers een indruk te geven van het gestolen jeugd-sentiment. Aan de schakels een kikkertje, een klavertjevier, iets wat op een zeepaardje lijkt. En dan komt de werkelijke echtgenote in beeld, een vrouw die in de tachtig moet zijn.

Ze zegt: 'Ik ben de vrouw van Adelbert Jaring. Aart, we noemen hem Aart. Mijn naam is Gesina.' Haar onderste oogleden zien rood en haar gezicht is bleek, het oud-bleek waarin geen blos meer trekt. Ze spreekt met zachte stem. Het meisje had aan de deur gezegd dat het ging om een onderzoek naar goede doelen. Het bureau deed dit in opdracht van de overheid. 'We hadden haar binnengelaten,' zegt de vrouw bedeesd, 'omdat we inderdaad wel eens schenken aan goede doelen en omdat het meisje aardig en beschaafd overkwam. Nadat ze een paar vragen had gesteld vroeg ze of ze even naar de wc mocht. Ze bleef nogal lang weg, daarom ging mijn man kijken of er iets met haar was. Ik zei dat ik dat beter kon doen, als vrouw, maar hij is beter ter been. Ik hoorde een bons. Hij kwam niet terug. Ik stond op om te kijken wat er aan de hand

was en in de gang vloog ze op me af. Ze duwde me opzij en trok de oorbel uit mijn oor. Die heeft een agent later in de voortuin gevonden. Mijn oor is gescheurd. Het gebeurde erg snel allemaal. Mijn man was niet meer bij bewustzijn. Hij bloedde. Hij ligt nog altijd in coma.'

En nu is Adelbert Jaring dood. Een onbekende, die ik de rest van mijn leven zal kennen.

Even over halfelf kwam Emmy thuis. Na een minuut of tien stak ze haar hoofd om de deur: 'Hoi mam, welterusten.'

'Emmy. Welterusten. Alles oké?'

Alsof het niet in me brandde om haar vragen te stellen en de waarheid desnoods met harde hand uit haar te trekken.

'Ja hoor, alles oké. En je hoeft niet te vragen of ik mijn fiets op slot heb gezet, want ja.'

Ze kwam niet dichterbij, misschien had ze gedronken of gerookt. Ik keek naar de zwarte Eastpak, die als een handtas aan haar hand hing. Aan de voorkant de broche, een *chipmunk* die we uit New York voor haar hadden meegenomen.

'Je bent laat, bij wie was je ook weer?'

'Milou. Beetje met natuurkunde helpen. Morgen

eet ik daar, als dat oké is. Ze snapt er helemaal niets van, het is alsof ik het aan een kleuter moet uitleggen. Ze heeft trouwens een schattig broertje. Rafael. Tweede leg, weet je wel, wat jij niks vindt. Een halfbroertje dus, maar wat maakt het uit, het is ondertussen wel een héél leuk jongetje.'

'Vast wel.'

'Zeker wel.'

'Ben je moe?'

'Ik ben helemaal niet moe.'

'Ik dacht het.'

'Misschien maar eens een bril aanschaffen, moe. Een paarse vlinderbril zou je goed staan.'

Humor. Charme. Menig crimineel die erom bekendstaat.

Het kon niet waar zijn. Het kan niet waar zijn dat ik dit moest ontdekken door zoiets prozaïsch als een televisie. Maar al mocht de duvel het voor mij bedoeld hebben, duizenden ogen hebben het gezien.

'Wie herkent aan de hand van het signalement de dader? Wie heeft deze jonge vrouw mogelijk gezien op 26 augustus tussen drie en vier uur in de buurt van de Fideliolaan in Amstelveen?'

Het soort vragen, dat, evenals dat hele programma, altijd bedoeld was voor anderen.

Wat als iemand haar inderdaad die dag heeft gezien of denkt te herkennen? Wat moest ze in die buitenwijk? Misschien woont er een medeleerling. Ik weet de laatste tijd niet meer wie haar vrienden zijn en of ze die in huis haalt als Oscar en ik er niet zijn. Ze is veel met haar telefoon in de weer en noemt namen, maar ik ken slechts vaag een paar gezichten. De peuken die ik weleens in de tuin vind zouden van haar kunnen zijn, ze kauwt vaak op kauwgum. Ze zei een keer het gevoel te hebben dat ik constant op haar let, maar ik kan nu alleen maar concluderen dat ik dat niet genoeg heb gedaan. Het leek ook niet nodig. Ze heeft geen problemen op school, haalt moeiteloos hoge cijfers. Als ze daarin had gefaald, was er een reden geweest haar in het gareel te dwingen. Ze komt evenwichtig en blijmoedig over. Zou ze onder die schil doortrapter zijn dan ik haar ken, meedogenloos zelfs? Heeft ze het om of door iemand gedaan? Is ze ergens door beïnvloed? Heb ik niet genoeg opgelet? Ze was als kind niet agressief, was ook niet gemeen tegen dieren, wat doorgaans het geval is bij gewelddadige mensen. Geen uitwassen, niets verontrustends. Er was alleen, toen ze een jaar of acht, negen was, een meisje met een verbrijzelde vinger dat beweerde

dat Emmy opzettelijk de deur had dichtgehouden toen ze klem zat. Het meisje werd niet geloofd.

Ik twijfel zo aan alles dat het haar tot een vreemde maakt. Een vertrouwde vreemde die een oude man doodt en vervolgens in staat is zijn vrouw een oorbel af te rukken. Waar ik me het minst raad mee weet is dat ze kan leven met wat ze heeft gedaan.

2

Kijk, kijk hem liggen, hij slaapt en weet van niets. Vertellen zal ik het hem ook niet, het zou zijn leven vergiftigen.

Oscar is zo'n man die zich op zijn zij draait en al na een paar tellen onaanspreekbaar is. Ik kan de lamp op mijn nachtkastje laten branden, ik kan woelen, zuchten, hoesten, huilen, het bed verlaten, hardop zeggen wat ik liever niet uitspreek of hij beter niet kan horen: niets maakt hem wakker. Behalve die keer dat hij 's nachts dacht een hartaanval te krijgen. Ik reed hem naar de polikliniek van het ziekenhuis, waar een tennisvriend van hem, die er op dat moment natuurlijk niet was, als hartchirurg werkt. Het bleek loos alarm, iets wat wel

vaker zal gebeuren bij het ouder worden als je nog altijd bang bent om dood te gaan.

Hij had vanavond het bonken van mijn hart eens moeten horen.

Ondanks de wijn en een slaappil wil de slaap niet komen. Telkens ben ik bang dat er zal worden aangebeld. Een bel die onheilspellend en vastberaden zal klinken.

In het gedimde licht van de leeslamp lig ik naar Oscar te staren. Veronderstel dat hij niet van tafel was gegaan, maar had gezien wat een paar minuten later in beeld kwam.

Zou ik het toestel meteen op een ander kanaal hebben gezet? Ik kon me niet eens bewegen.

Zou ik hem eerst hebben afgeleid door zomaar wat te zeggen? Het zou een kreet zijn geworden.

Er is een licht trillen in zijn kin en even maakt hij het geluid van een hommel. Zijn wang en onderlip hangen af naar het kussen. Zelfs zijn neus lijkt slapper. Ik onderdruk de neiging hem een aai te geven over zijn grijzende haar, dat heel kort is omdat ik niet wil dat hij er in alles uitziet als de meesten van zijn collega's. Dat ze eendere pakken en schoenen dragen, daarover houd ik mijn mond. Hij zou niet anders kunnen, zou zich in andersoortige kleding een clown voelen, maar van zijn kapsel is hij zich hooguit bewust als hij voor een spie-

gel staat. Als ik er niet zou zijn, zou hij het weer die paar centimeter laten groeien tot het net niet over zijn oren kwam, zijn mooie, vrij kleine oren, waarover mijn moeder met spijt opmerkte dat het een teken was dat hij niet oud zou worden. Vrouwen, ook jongere, vinden hem aantrekkelijk. Hij beweert dat het hem niet opvalt, maar ik zie dat hij dit veinst.

Hij mag zich dan een enkele keer zorgen maken over zijn fysiek, hij slaagt erin gelijkmoedig te blijven onder alle omstandigheden, een houding die hem in zijn beroep goed uitkomt. Het zijn niet enkel notariële akten die voor zekerheid zorgen. Wellevendheid, ernst, doortastendheid, gepaste schroom, hoffelijkheid, hij draagt het allemaal uit en wordt in ruil gerespecteerd en blindelings vertrouwd, ook door lastpakken. Wie wil geen notaris die aandachtig luistert, zijn verzorgde handen rustig voor zich op het bureau waarop een foto van zijn vrouw en dochter prijkt, in een kantoor waar het geluid gedempt is, het landschap en de stillevens aan de muur niet werkelijk afleiden en het licht binnenvalt door hoge, zeventiende-eeuwse ramen. Hij heeft dan ook geen klanten, hij heeft cliënten. Ik vermoed dat hij bij vastgoedzaken en andere transacties malversaties pleegt. Hij lachte toen ik er een keer naar vroeg, en dat bleef zijn enige antwoord.

De foto op zijn bureau is aan vervanging toe. Niet dat ik inmiddels zo veranderd ben, geloof ik, maar Emmy, willig naast me gezeten, bezat toen nog iets kinderlijks. Mijn meisje, dat dit kinderlijke, onschuldige nog volkomen lijkt te hebben als ze haar muts met oortjes draagt. Onze zestienjarige dochter met haar halflange blonde haar, dat ze blijkbaar buiten de deur weleens opsteekt. Ze zal er daardoor ouder hebben uitgezien. ‘Een jonge vrouw,’ zei de presentator, ‘van vermoedelijk achttien, negentien jaar.’

Heeft ze daar weet van? En zo ja: heeft ze erom gelachen? Maar dan toch in haar eentje, want ik kan me niet voorstellen dat ze haar fatale grap, die niets meer met een puberale pose van doen heeft, met iemand zou kunnen delen.

Verzwijgen. Ook ik ben daar goed in. Oscar en ik maken geen ruzie, gaan wrijvingen uit de weg, iets wat het verzwijgen eenvoudiger heeft gemaakt. Kan Emmy’s misdaad daar nog bij? Ja, die kan, die moet erbij, ik durf me zelfs af te vragen of hij er niet bij *hoort* nu ik weer aan Adami moet denken. Zijn naam staat niet in het telefoonboek en op internet is hij evenmin te vinden. Ik weet niet of hij nog leeft, ik hoop van niet.

Acht jaar geleden heb ik voor zijn deur gestaan. Op weg naar een speciaalzaak aan de Vijzelgracht

was ik onwillekeurig de Noorderstraat in gelopen. Het geëmailleerde bordje met DR. ADAMI bleek vervangen door een smal plaatje met daarop alleen zijn achternaam: INZBERG. Ik nam aan dat hij zijn praktijk had opgegeven. Dit riep het beeld op van een nauwelijks herkenbare, oude man in een vervuild interieur. Hoewel ik me vaak had voorgesteld hoe het zou zijn als ik hem weer zou zien, weigerde mijn hand naar de bel te gaan en ik liep door, gehaast, alsof ik bang was betrapt te worden.

Ik heb me meer dan eens afgevraagd wat er zou zijn gebeurd als ik hem had ontmoet. Ik weet niet of ik hem zou hebben verteld over Emmy's bestaan. Misschien had ik een ander leven verzonnen om het hem ongemakkelijk te maken. Zou hij me hebben herkend? En nog weten wat hij me had wijs-gemaakt? Zou hij me associëren met de familie Weber, bij wie hij in dat jaar aan huis kwam en waar ik hem voor het eerst had gezien? Charlie Weber en haar broer Tobias, hun ziekelijke moeder, de getemperde sfeer in het grachtenhuis, die iets verdorvens had en me, als ik eraan terugdenk, nog altijd een rilling bezorgt.

Ja, ik hoop, ik wens dat Adami dood is en dat dat op een akelige manier is gegaan.

